

HVA ER KOMMUNIKATIVT I SKRIFTLIG PRODUKSJON? VURDERING OG EKSEMPLER FRA SKRIFTLIG EKSAMEN I VIDEREGÅENDE SKOLE

Sonja Skjær¹
Universitetet i Oslo/Hellerud vgs

Presentasjonen beskriver forløpet forut for det som endte opp som materiale i masteroppgaven min (se over) og resultatene av feilanalysen foretatt i denne. Som mangeårig sensor til skriftlig eksamen i spansk i videregående skole, og også som involvert i Utdanningsdirektoratets øvrige arbeid med eksamen, vurdering etc., hadde jeg etter hvert flere spørsmål ang. skriftlig produksjon og kommunikasjon. Disse ønsket et par kolleger og jeg å få oppklart, i hvert fall et stykke på vei. Heldigvis støttet Læringscenteret (nå Utdanningsdirektoratet) ved Kjell Gulbrandsen vår søknad om midler til å denne undersøkelsen. Ved hjelp av vurderingseksperten Juan Eguiluz i Spania undersøkte vi i hvilken grad de norske elevenes eksamenstekster ble forstått av en spansktalende som ikke kan norsk, men som er vant til utlendingers spansk. Eguiluz introduserte oss for det meget nyttige begrepet "Relectura" som det grunnleggende kriteriet for å "måle" kommunikasjonen i en skriftlig tekst. Rapporten han skrev etter å ha gransket 16 eksamensbesvarelser, ble nøye gjennomgått av undertegnede og de to gode kollegaene Sissel Skjoldmo og Svein Svendsen og presentert på et fagseminar i Utdanningsdirektoratet. To av oss var også i Madrid og hadde en hel dags arbeid sammen med Juan Eguiluz der vi utdypet rapportens konklusjoner. De var for øvrig så interessante at vi ønsket å gå videre i detaljarbeidet med eksamensbesvarelsene for å forsøke å lage et slags feiltypehierarki over hva som er mest forstyrrende/ødeleggende for kommunikasjonen i skriftlig produksjon. Dette arbeidet lot seg ikke føre videre i regi av Utdanningsdirektoratet og dermed brukte jeg materialet og hypotesene i min masteroppgave. Med utgangspunkt i de språklige kategoriene som rapporten til Juan Eguiluz hadde pekt på som områder der de norske elevene gjorde feil som kompliserte kommunikasjonen, foretok jeg en grundig feilanalyse av 12 av de opprinnelig 16 besvarelsene. Feilanalysen fulgte langt på vei den vanlige framgangsmåten for feilanalyse som ble utarbeidet av Pit Corder og Selinker på 70- og 80-tallet, og viderutviklet av bl.a. Sonsoles Fernández

---

¹ **Sonja Skjær**, lærer i spansk i videregående skole i Oslo (Hellerud) og i spansk fagdidaktikk ved ILS, UiO. Master i Lingüística aplicada, ELE, fra Universidad Antonio de Nebrija, Madrid, 2004, med masteroppgave innen ferdigheten skriftlig produksjon med fokus på hvilke feiltyper som forstyrrer og ev. ødelegger kommunikasjonen (forståelsen hos leser). Flere opplysninger: <http://folk.uio.no/jmaria/sonja/skjaer/index.html>

og Graciela Vazquez på 90-tallet, men jeg innførte en ny dimensjon i og med innføringen av analysekategorien "Valoración de la gravedad del error (según el efecto negativo en la comunicación)". Dvs at alle feilene innen de analyserte typene i de 12 besvarelsene ble vurdert i forhold til hvilken negativ effekt de hadde på kommunikasjonen/forståelsen. Feilene ble poengsatt fra 0-4. Alle poengene i hver kategori ble lagt sammen og delt på antall feil i kategorien både innen den enkelte besvarelse og for de 12 besvarelsene totalt. Slik kom det fram et gjennomsnittstall for hver feiltype. Dess høyere tall, dess mer alvorlig feiltype i forhold til kommunikasjonen. Det viste seg at det var diskursive feil og feil i ord og uttrykk, særlig norvegismer (direkte overføring fra norsk til spansk, ofte pga dårlig bruk av den tospråklige ordboka) som skapte mest forstyrrelser i forhold til forståelighet og kommunikasjon. Den didaktiske utfordringen for oss som spansklærere blir å arbeide med et mer eksplisitt fokus på disse områdene, som jeg av erfaring vet at er til dels forsømte i vår undervisning – enten fordi vi tror det er unødvendig (lære å bruke ordbok) eller fordi det er for vanskelig og må vente/vil komme av seg selv seinere i opplæringa (tekstbinding). Dette er en tankegang vi må bort fra i og med at det kan se ut som vi gjør elevene en bjørnetjeneste ved å utelate bevisst og konkret arbeid på disse feltene. Presentasjonen inneholder noen forslag til en mulig begynnelse på en slik bevisstgjøring og arbeid omkring dette.

Bibliografi:

Skjær, Sonja (2004): *El análisis de errores y su impacto en la comunicación en los textos escritos por alumnos noruegos en su examen final del bachillerato*

Madrid: RedEle. <http://www.sgci.mec.es/redele/biblioteca2005/skjaer.shtml>

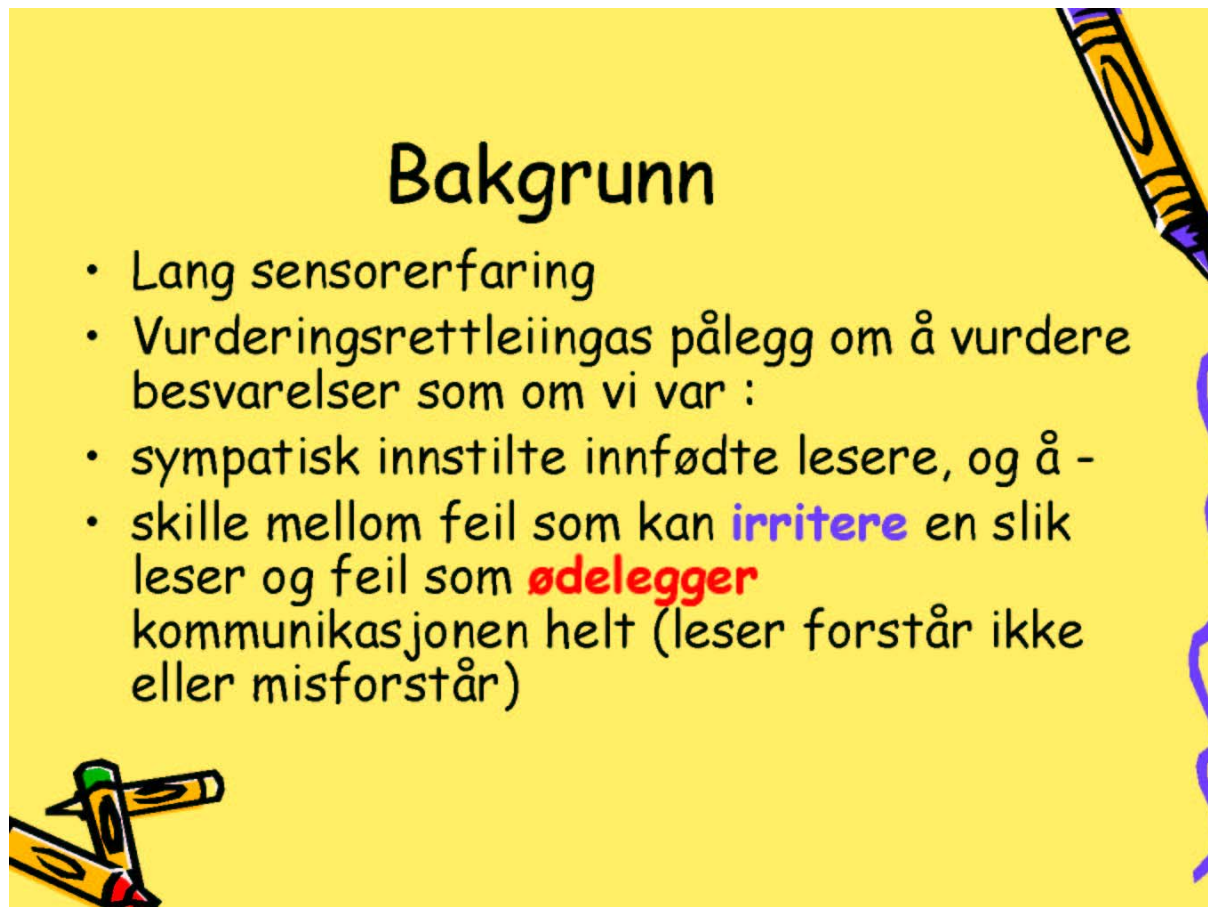
Eguiluz, Juan (2002): *Informe sobre la evaluación de estudiantes de español lengua extranjera en Noruega*. Texto inédito, realizado por encargo de Læringscenteret, Noruega

Eksamenssekretariatet (1999): *Vurderingsrettleiing for skriftlig examen i B/C-språk*
R94

Hva kommuniserer og hva kommuniserer ikke i skriftlig produksjon?

Presentasjon av en undersøkelse av elevtekster

Bakgrunn

- Lang sensorerfaring
- Vurderingsrettledningas pålegg om å vurdere besvarelser som om vi var :
- sympatisk innstilte innfødte lesere, og å -
- skille mellom feil som kan **irritere** en slik leser og feil som **ødelegger** kommunikasjonen helt (leser forstår ikke eller misforstår)

Trinn 1

- Tre sensorer på kurs i Spania
- Eksamensbesvarelser ble presentert for to spanske E/LE -lærere (=sympatisk innstilte innfødte lesere)
- Resultatene vakte refleksjoner og observasjoner ang. hva som egentlig kommuniserer (se eks)

forts.

- Eksamensoppgaven vi presenterte var fra vår 2000 og "stiloppgaven" lød:

Andrés er 18 år og bor i Nicaragua. Hjemmet hans ble for en tid siden rasert av orkanen Mitch, og han ble selv skadd. Skriv en tekst på spansk om hva som hendte med Andrés og hvordan han har det nå.

Et par interessante ting

1 Una mesa rodó sobre él

- Hvordan kan et bord "rulle" e.l. over et menneske? Vi antok: Feil substantiv (mesa) eller feil verb (rodar). Mesa = bord, plankebord (tabla)

Rodar = Caer

- Vår antakelse: Vil ikke bli forstått av "innfødte".

forts

- Men våre spanske spansklærere var så "sympatisk innstilte" at de forstod hva som var ment:

- Una **mesa camilla** rodó sobre él

Mesa camilla

Eks. 2

- **Andrés rompió un hueso**
  - denne var vanskeligere å lese mening inn i enn den forrige (det kom forslag om at A. spiste kylling med hendene og brakk av et bein eller lignende)
  - At *hueso* skulle være *pierna* skjønner norske spansklærere straks, men naturlig nok ikke de "sympatisk innstilte innfødte". (Men da vi forklarte forholdet, forstod de også setningen til tross for de grammatiske svakhetene)

Konklusjon

- Det er ikke selvfølgelig hva som kommuniserer og ikke i forhold til en spansktalende leser (for norsktalende)
- Skal vurderingsrettleginga tas på alvor, må man undersøke dette nærmere for å få en mer korrekt vurdering/sensur i henhold til kriteriene og i henhold til læreplanenes mål om kommunikativ kompetanse som mål for opplæringa

Trinn 2

- Observasjonene blir til et prosjekt og enda litt senere til en masteroppgave
- Materiale: 16 elevbesvarelser eksamen vår 2001

Først fant vi en representant for
arten sympatisk innstilt innfødt:

- Juan Eguiluz
- Universidad de Salamanca
- Opphavsmann til DELE-eksamnene og deres vurderingskriterier

Juans rapport

- Han gikk gjennom hver besvarelse og vurderte dem etter en blanding av norske og spanske kriterier med det kommunikative i fokus
- Han oppsummerte generelle tendenser for alle besvarelsene til slutt
- Vi hadde et møte med ham i Madrid og diskuterte funnene

Trinn 3

- Prosjektet i regi av Læringscenteret/ Utdanningsdirektoratet var slutt etter en presentasjon av resultatene i direktoratet, men det var mye spennende å jobbe videre med:
- Feilanalyse av 12 av de 16 besvarelsene ble til en masteroppgave

Feilanalyse:

- Identifisere, beskrive og forklare de feilene som forekommer i en elevs frie produksjon
- Som oftest konsentrert om årsakene til feilene
- Brukes også for å finne ut/beskrive hvordan språklæring skjer

Spesielt med denne feilanalysen:

- Det kommunikative fokuset
- En analyse med fokus på de kommunikative *konsekvensene* av ulike typer feil

Analyseskjema

Identifi- cación Idiosin- crasia	(Identifi- cación) Reconstruc- ción	Descripción Clasificación Comentarios	Explica- ción Causa/ origen del error	Evaluación Valoración de la gravedad del error
El error, subrayado donde sea posible, en su contexto cercano	La traducción o reconstrucción más plausible de la palabra u oración con el error "corregido" en negrita	Aquí se hacen observaciones que se consideran relevantes, sobre todo acerca de tipo de error/dificultad	Esta columna sólo existe en la categoría <i>Léxico</i>	Según su efecto negativo en la comunicación: 0,1,2,3,4

Metode

1. Setningen(e) med feil skrives inn i skjemaet, og selve feilen strekes under
2. Setningen "rettes" til normalspansk der det er mulig å forstå hva som er ment.
3. Feilen kommenteres, og i analysen av leksikalske feil skisseres årsaken til feilen
4. Vurdering av feilens kommunikative alvorlighetsgrad fra null til fire.

Hovedprinsipper

"Relectura"

"Gjenlesing", dvs. om lesingen stopper opp, om man må lese på nytt, tenke seg om eller lignende

- Dess mer "Relectura", dess mer fortolkning
- Dess mer fortolkning, dess mindre kommunikasjon
- Fortolkning er ikke kommunikasjon

Resultater

- **Leksikalske feil:** 1,54
(“Norueguismos”: 2,04, andre: 1,36)
- **Grammatiske feil:** 1,04
- **Diskursive feil:** 1,84

“Norueguismos”

- Es muy **heno**
- **Cordero** muchos regalos
- **Contemporáneo** llega su madre

forts.

- .... no **tenía** **estaba** **fuera** mucho tiempo
- Amor **junto** primero mirada
- ... todo **junto** ella fascinar me
- Una **ordenado** mujer

Konklusjoner

- Det er de **diskursive feilene** og "**norueguismos**" som ødelegger kommunikasjonen mest
- De grammatiske feilene er flest i antall og kan derfor *irritere*, men de *ødelegger* kommunikasjonen i mindre grad enn de andre kategoriene

Didaktiske konsekvenser

- Vi bør arbeide mer med bruk av ordbok (for det er gal bruk her som skaper de fleste "norueguismos")
- Vi bør arbeide mer med kohesjon (og koherens), dvs. tekstbindingsmekanismer (konjunksjoner, pronomener, adverb og andre funksjons-/henvisningsord som plasserer innholdet i teksten i tid, sted, rekkefølge etc. og skaper flyt og "rød tråd" i teksten som helhet (koherens))

Hvordan?

1

Ordbok:

- Når? (ikke for tidlig, de må "pugge" ord, få en basis)
- Til hva? (først til å slå opp nødvendige ord når de leser tekster, for eksempel autentiske, seinere også for å finne ord. Til å finne kjønn og ev. skrivemåte)
- Hvordan? (her trenger vi oppgavehefter slik de har på tysk og fransk; at det ikke er noe 1 - 1 forhold mellom ord/uttrykk i to språk, at det bare er infinitivformen som står i ordboka, ...)

Hvordan?

2

Kohesjonsmekanismer:

- Mye "autentisk" input (elevene må få se eksempler på naturlig språk)
- Starte tidlig med "naturlig" språk i egen produksjon
- Spesifikke oppgaver

Eksempler

1 Lesetekster

- España está en el sur de Europa. La capital de España se llama Madrid. Madrid está en el centro de España.
- España está en el sur de Europa. La capital se llama Madrid. Está en el centro de España.
- España está en el sur de Europa. La capital se llama Madrid **y** está en el centro **del país**

2 Egen produksjon

- Soy chica. Soy noruega. Soy alumna. La escuela se llama ... . Vivo en ... . Tengo madre y padre. Tengo dos hermanos. Tengo 14 años.
- Soy una chica noruega y soy alumna en la escuela... Vivo en ... con mis padres y dos hermanos. Tengo 14 años.
- Soy una chica noruega de 14 años. Vivo con mis padres y mis dos hermanos en ... y soy alumna del colegio ...

3 Oppgaver:

- Finne rekkefølgen på tekstbiter eller tegneserieruter
- Lage historier ut fra bilder (tegnaserieruter), enkeltsetninger etc.
- Lukeoppgaver (for eksempel der kohesjonsmarkørene er tatt vekk)
- Fullføre setninger (for eksempel med leddsetninger)
- ...

Mer?

- <http://www.sgci.mec.es/redele/biblioteca2005/skjaer.shtml>

Caminante, no hay camino, se
hace camino al andar

Hasta
la
próxima ...